

INTERPELLATION 2/2008 rd

Tryggande av universitetens ställning och verksamhetsförutsättningar

Till riksdagen

De finländska universiteten måste förnyas så att de håller jämna steg med den snabba globala och europeiska utvecklingen och förmår anta nya nationella utmaningar. Men utvecklingen måste samtidigt trygga ett omfattande universitetsnät i hela landet, universitetens oberoende och starka autonomi samt inbördes jämlikhet i fråga om både resurser och anställningsvillkor.

Finlands nationella framgångar har grundat sig och kommer också i framtiden att grunda sig på ett geografiskt heltäckande, offentligt och högklassigt utbildningssystem. Universitetsväsendet är inte bara den nationella bildningens hörnsten utan har också en viktig roll när det gäller att utveckla jämlikheten och ekonomin i vårt samhälle.

Universitetsreformen är nödvändig men regeringens sätt att förverkliga den skapar ojämlikhet. Under den förra regeringsperioden inleddes utvecklingsarbetet för att öka universitetens autonomi och förbättra deras verksamhetsförutsättningar. Det är en stor besvikelse att den helhet som skulle innebära en förnyelse av universitetslagen, tryggande av universitetens basfinansiering och utveckling av hela universitetsnätet förefaller vara en alltför svår helhet att bemästra för Vanhanens andra regering.

Principen om bildningsuniversitet är central i det finländska universitetssystemet. Universiteten bedriver oberoende forskning och största delen av verksamheten har finansierats med statliga medel. De övriga finansieringsformerna har fungerat som komplement. Jämlikheten mellan

såväl universitet som olika vetenskapsgrenar är en viktig utgångspunkt. Universiteten har behandlats enligt samma principer och kriterier. Nu avser regeringen att avstå från dessa principer.

Enligt vetenskaps- och teknologirådets riktlinjer ska man öka universitetens basfinansiering med 200 miljoner euro under denna valperiod. På detta läggs ännu medel för att täcka tilläggsutgifter som orsakas av ökade löne- och hyreskostnader.

Målsättningen i regeringens rambeslut för högskolorna betyder att universitetens verksamhetsförutsättningar i oskälig utsträckning blir beroende av privat kapital. Detta äventyrar den oavhängiga grundforskningen vid universiteten. Dessutom försämrar de bl.a. humanioras och samhällsvetenskapernas ställning jämfört med tekniska vetenskapsgrenar, naturvetenskaper och andra vetenskapsgrenar som ger snabbt användbara resultat.

Regeringen håller på att ändra sin utbildningspolitiska linje även i regionalt hänseende. Regeringens linje kommer också att resultera i större ojämlikhet mellan universiteten och leda till ojämlika utvecklingsmöjligheter för olika regioner. Det går inte att ordna privat finansiering för alla universitet och alla vetenskapsgrenar har inte någon direkt anknytning till företagsekonomi. Principen om ett geografiskt heltäckande och jämlikt universitetsnät håller på att smulas sönder.

Autonomi är ett viktigt kännetecken för ett bildningsuniversitet. Universiteten utnämner

själva sina styrelser och representanter för både personal och studerande deltar i beslutsfattandet. Nu kommer universitetens autonomi att minska på grund av regeringens agerande.

Regeringens propositioner skulle medföra en stor förändring av det finländska utbildningssystemet. Universitetens förvaltning och besluts-makt, som har borgat för autonomi och oberoende, skulle flyttas över till utomstående aktörer, framför allt till näringslivet. Universiteten skulle försättas i en sinsemellan ojämlik ställning.

På långt sikt kommer regeringens hållning att resultera i ett snedvridet konkurrensläge. Ett universitet med formen av en stiftelse kommer att få allt mer pengar och kunna höja lärarnas och forskarnas löner. Samtidigt kommer de övriga universiteten att brottas med basfinansieringen som kommer att stanna på nollnivån. Dessutom kommer produktivitetsprogrammet att skära ned de medel som står till universitetens förfogande. Den basfinansiering som regeringen har lovat går till ökade omkostnader, såsom hyror och lönekostnader. Då räcker de nya anslagen inte till för bättre forskning och undervisning. I Finland är förhållandet mellan antalet studerande och an-

talet lärare svagare än i de flesta andra länder. Tilläggsfinansieringen måste tryggas.

Oppositionen är inte ensam med sina farhågor för universiteten. De ståndpunkter som Vanhanens andra regering lade fast i samband med finansramen har väckt förvirring och äkta oro bland universitetsledningen, personalen och medborgarna.

På grundval av det ovanstående och med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den behöriga ministern:

Hur kommer regeringen att trygga ett i regionalt hänseende jämlikt, offentligt universitetsväsende i vårt land och

hur kommer regeringen att se till att basfinansieringen för alla universitet förblir jämlik och garanterar möjligheten att bedriva högklassig undervisning och forskning vid alla universitet och borgar för att Finland inte får universitet av olika rang ?

Helsingfors den 29 april 2008

Tarja Filatov /sd
Tuula Väättäinen /sd
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Lauri Kähkönen /sd
Marko Asell /sd
Maria Guzenina-Richardson /sd
Valto Koski /sd
Kari Rajamäki /sd
Ilkka Kantola /sd
Maarit Feldt-Ranta /sd
Sirpa Paatero /sd
Heli Paasio /sd
Matti Saarinen /sd
Johannes Koskinen /sd
Jukka Gustafsson /sd
Pia Viitanen /sd
Kimmo Kiljunen /sd
Tommy Tabermann /sd

Antti Kalliomäki /sd
Krista Kiuru /sd
Merja Kuusisto /sd
Reijo Laitinen /sd
Tuula Peltonen /sd
Anneli Kiljunen /sd
Reijo Kallio /sd
Jutta Urpilainen /sd
Rakel Hiltunen /sd
Päivi Lipponen /sd
Erkki Tuomioja /sd
Tero Rönni /sd
Pauliina Viitamies /sd
Saara Karhu /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Antti Vuolanne /sd
Esa Lahtela /sd
Katja Taimela /sd

Matti Ahde /sd
Jacob Söderman /sd
Liisa Jaakonsaari /sd
Eero Heinäluoma /sd
Marjaana Koskinen /sd
Jouko Skinnari /sd
Matti Kauppila /vänt
Markus Mustajärvi /vänt
Jyrki Yrttiaho /vänt
Mikko Kuoppa /vänt
Jaakko Laakso /vänt
Claes Andersson /vänt
Unto Valpas /vänt
Esko-Juhani Tennilä /vänt
Veijo Puhjo /vänt
Matti Kangas /vänt
Pentti Tiusanen /vänt

Minna Sirnö /vänt
Paavo Arhinmäki /vänt
Annika Lapintie /vänt
Erkki Virtanen /vänt
Merja Kyllönen /vänt
Leena Rauhala /kd
Toimi Kankaanniemi /kd
Tarja Tallqvist /kd
Sari Palm /kd
Päivi Räsänen /kd
Kari Kärkkäinen /kd
Bjarne Kallis /kd
Raimo Vistbacka /saf
Pertti Virtanen /saf
Pentti Oinonen /saf
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Timo Soini /saf